

SACHARIDY A ZÁTĚŽ

Typy, zdroje

Trávení, vstřebávání

Základní regulační mechanismy sacharidového metabolismu

Metabolismus a druh zátěže

Maximalizace zásob

Doporučení pro příjem sacharidů před, během a po zátěži

Úloha svalového glykogenu v jednotlivých sportech

1. Význam

2. Rozdělení

monosacharidy - glukóza, fruktóza, galaktóza – určité tkáně si mohou vytvářet sacharidy, játra, ledviny – glu z laktátu, glycerolu, vMK

disacharidy – laktóza, sacharóza, maltóza

glykogen - játra 6-8%hm, 1%hm.svalu

maltodextriny

glykoproteidy – glukosamin

3. Doporučení

- 45-65% E

- minimum – 50-100g/den – zabránění se ketóze

vláknina RDA – M 38g, Ž 25g

4. Trávení

Enzymaticky – v ústech – amyláza, maltáza – střevní karáčový lem, sacharáza, laktáza –střevní kartáčový lem

Nestravitelné S – oligosacharidy a vláknina – rezistentní, v trávicím traktu jsou potravou pro bakterie. Laktóza může být nestravitelná.

5. Resorpce

štěpné produkty se dostávají do portálního krevního oběhu a lymfatického oběhu přes buňky střeva – enterocyty

S – enzymaticky rozštěpeny na hexózy, střevní klky s kartáčovým lemem

Glu – aktivně vstřebávána do enterocytů, za přítomnosti Na⁺, ATP, v játrech – glu nebo gly

6. Glykemický index

50g glu – referenční sacharid

co ovlivňuje – škrob, obal, další látka, složení, vláknina

rozdělení – vysoký GI, střední GI, nízký GI

7. Transport S

v plazmě – transportní proteiny Glu T1 – T4, v hepatocytech také

8. Metabolismus

AEROBNÍ OXIDACE – až 38 ATP, CO₂, H₂O

ANAEROBNÍ GLYKOLÝZA- 2 ATP, 2 laktátu, nebo 2 alaninu

- inzulín- napomáhá průběhu glykolýzy - ↑aktivitu enzymů
- i další mechanismy napomáhají

Hexokinasa, glukosinasa – v játrech zajišťují určitou hladinu glu v krvi – přeměna **glu na glu-6-fosfát**

Fosfofruktokinasa – aktivují se inzulínem v adipocytech – **fruktoza 1-6-fosfát**

Pyruvátkinasa – 2 pyruvat - **laktátdehydrogenáza**

PYRUVÁT – může být přeměněn na k. mléčnou, alanin, oxalacetát, acetylCoA

9. Syntéza glykogenu a zásoby

v játrech – hepatocyty – 60-120g po jídle

ve svalu 1% - po adaptaci až 2% - 20-500g. Závisí na tréninku, typu sv.vlákna (typII o 10-25%↑), u dětí – úroveň 50-60% dospělého

Inzulín napomáhá tvorbě glykogenu ↑ **glykogensyntázy** a ↓**glykogenfosforylázy**.

↑hladina glykogenu v játrech je způsobena ↑ vstupem glu do hepatocytů během hyperglykémie.

10. Štěpení glykogenu

enzym **fosforyláza**

ve svalu epinefrin – adrenalin – noradrenalin – stimuluje štěpení glykogenu

v játrech adrenalin, noradrenalin, glukagon – stimulují cAMP – aktivuje fosforylázu

Ca²⁺, AMP, inosin monofosfát, fosfát – aktivace fosforylázy – ve svalu

11. Glukoneogeneze

z laktátu, glycerolu, AK

aktivátory – glukagon, adrenalin, kortizon

AK- alanin, význam BCAA

12. Metabolismus během cvičení

intenzita cvičení, délka cvičení, zásoby S, stupeň trénovanosti, jídlo před cvičením, typ zátěže

Při zvýšení intenzity, nedostatku O - ↑ adrenalin ve svalu, stimuluje štěpení glykogenu.

LAKTÁTOVÝ PRÁH – ANAEROBNÍ PRÁH - ↑anaerobní glykolýza

↑INTEZITY – nelze vMK – adrenalin stimuluje štěpení glykogenu ve svalu, kumulace laktátu snižuje vMK jako zdroj, krev neprobíhá adipocyty

INTENZITA A GLUKÓZA

15-20% se vstřebává v klidu, při zátěži 55-60%

REGULACE METABOLISMU BĚHEM ZÁTĚŽE

Záleží na množství glykogenu

Vše ovlivněno hormonálně – fosforyláza

Inzulin je inhibován při 50% VO₂max. – glykogen se štěpí, uvolňují se více vMK, protéká méně krve jinými orgány, k dispozici více glu z krve

ŠTĚPENÍ GLYKOGENU

Hormonálně – adrenalin – fosforyláza, CA²⁺, fosfáty

13. Sacharidy před, během, po

obecně – 0-70%, 6-10g/1kg

3-4h před – 200-350g

30-60 minut před – 50-75g

těsně před - 50g

během – 30-60g/1hod, 600-1200ml 6-8%, na fruktóza

po – jakmile to jde, 1,5g/1kg, během prvních 30min., pak každé 2hod.